

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВ СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ

Тетяна Аннілогова

Національний авіаційний університет

м. Київ

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ФІНЛЯНДІЇ

Незважаючи на заклики до реформи освіти в міжнародному масштабі, в освітній системі багато чого не змінюється чи не робиться. Багато приватних та державних шкіл працюють за тими самими застарілими системами.

Багатьом людям відомий стереотип працьовитості, запам'ятовування, трудової етики тощо, притаманний таким країнам, як Китай, Сингапур та Японія. Вони займають перше місце в математиці та науці за даними програми міжнародного оцінювання студентів (PISA), яка регулярно публікує звіти. Міжнародне дослідження якості освіти PISA, що майже 20 років тому започаткувала Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), є одним із найавторитетніших джерел інформації про середню освіту у світі. На сьогодні в дослідженні беруть участь понад 80 країн / економік. Їхні урядовці довіряють результатам PISA і використовують їх для прийняття обґрунтованих політичних рішень у галузі освіти. Україна долучилася до PISA в 2018 р. Звіти представляють детальну інформацію про результати навчальних досягнень 15-річних підлітків у таких галузях, як читання, математика та природничо-наукові дисципліни, а також про ті чинники, від яких залежить рівень читацької, математичної та природничо-наукової грамотності учнів / студентів. Відповідно до цих результатів, Україна опинилася посередині списку. Найважливішим є не місце країни в рейтингу, а відсоток учнів, які досягли базового рівня. 36 % українських підлітків не досягли базового рівня з математичної грамотності. Близько 26% — із читацької грамотності та з природничо-наукової. У середньому в Україні — кожен четвертий учень має низький рівень компетентностей. При цьому 46 % українців досягли

вищих рівнів із читацької грамотності, майже 38 % — з математики, майже 44 % — з природничих наук. PISA не перевіряє, чи засвоїли учні програму, а оцінює, чи здатні вони застосовувати знання і навички в житті. Для порівняння, американські студенти постійно посідають середнє або нижнє місце серед промислово розвинених країн, і це вказує на те, що американці також серйозно відстають у ряді оцінок навчальної діяльності.

Найкращі результати показує Сінгапур. При цьому сінгапурські школярі продемонстрували найвищі результати за всіма трьома компонентами іспиту — читання, математика і природничі науки. За ним розташувались Японія, Естонія, Тайпей (Китай) та Фінляндія. Щоправда, результати за різними компонентами тесту між лідерами відрізнялись — хтось показав кращі знання з математики, хтось — з читання [1].

Проте деякі експерти вказують що навчання у країнах Східної Азії — це модель вичерпного виснаження мозку. Працюйте більше! Навчайтеся більше! Живіть менше. Факти та цифри не брешуть - ці країни перевершують, але чи може бути кращий та здоровіший спосіб досягнути високих результатів.

Відповідь - Фінляндія - країна, багата на інтелектуальні та освітні реформи, впродовж багатьох років започаткувала низку нових і простих змін, які повністю змінили їх освітню систему. Лідери дослідження показали знання та навички, які приблизно еквівалентні двом додатковим рокам навчання порівняно з їх однолітками з таких розвинених країн як США, Франція та Швеція.

Добробут родин, ефективні медицина і освіта — основа фінського суспільства. За світовим рейтингом рівня щастя, Фінляндія другий рік поспіль посідає перше місце. Благополуччя учнів — ключова мета фінської шкільної системи. За останньою національною освітньою програмою для базової школи, головним завданням школи є підтримка учнів у навчанні, розвитку і добробуті в тісній співпраці з родинами. Один із переконливих факторів добробуту — задоволення від життя. Благополуччя — це переважно суб'єктивне питання, на яке кожен дає свою відповідь, залежно від поглядів, переконань, життєвих обставин. Якщо говорити загалом, то добробут містить у собі певний високий рівень життя. Фінляндія

входить до списку найбагатших країн світу. Також фіни демонструють високі показники в оцінюванні стосунків у родині і з друзями, самореалізації і можливостей для цього.

До першого десятка щасливих країн увійшли заможні країни. Однак, автори дослідження наполягають: справа не лише в грошах. В опитуванні, проведеному аналітичною компанією Gallup, враховували шість факторів: ВВП на душу населення, соціальну підтримку, ймовірну тривалість життя, свободу життєвого вибору, щедрість та рівень корупції. Фінляндія в усіх категоріях серед перших, але найвище – у категорії щедрості. Автори дослідження вважають, що, допомагаючи іншим, ви відчуваєте себе краще (але якщо це ваш вибір). Майже половина фінів регулярно займаються добродійністю. Фінляндія не може похизуватися найвищим показником ВВП у Європі, однак мережа соціального захисту в поєднанні з особистою свободою та балансом між роботою і особистим життям дає їй перевагу серед інших [2] .

У Фінляндії вчителі отримують високу заробітну плату. Насправді, їх дуже цінують, оскільки Фінляндія закладає фундамент розвитку особистості у дитинстві як основу для розвитку протягом усього життя. Дослідження вказують, що найкращі системи освіти набирають, навчають та підтримують найкращих вчителів.

Якість освіти країни не може бути вищою за якість вчителів, які працюють у школах, – це беззаперечний висновок PISA та інших досліджень освітніх політик у різних країнах.

Успіхи фінської школи першочергово пов'язують з одночасним підвищенням вимогливості та розширенням автономії у роботі вчителя. Конкурси для вступу на педагогічні спеціальності у Фінляндії – одні з найвищих; для того, щоб на них вступити, необхідно належати до третини найкращих випускників школи за результатами загальнонаціональних іспитів.

Окрім підвищення вимог для доступу до професії, важливим також є постійне підвищення кваліфікації вчителів під час роботи. Для цього у Фінляндії гарно структурований процес взаємного навчання між вчителями. Ефективно

налагоджена система взаємодопомоги сприяє підвищенню їх кваліфікації у процесі роботи у школі. Молодші вчителі отримують підтримку від старших колег, котрі у свою чергу залишаються відкритими до розвитку та постійного професійного вдосконалення.

Щоб стати викладачем у Фінляндії, кандидати повинні спочатку отримати принаймні ступінь магістра та пройти еквівалент програми проживання в медичних школах США. Студенти-викладачі часто викладають у приєднаних до університету початкових школах. Результат: на вчителів можна розраховувати, вони знатимуть найкращі педагогічні дослідження в галузі освіти, які існують там. Фінляндія впроваджує результати дослідження.

У Фінляндії дослідження проводяться без політичного тиску. Уряд приймає рішення щодо освітньої політики майже виключно на результативності - якщо дані свідчать про покращення, федеральне міністерство освіти і культури дасть йому спробу. Коротше кажучи, Фінляндія все робить.

Фінляндія не боїться експериментувати. Однією з великих переваг досліджень є те, що вони не підзвітні зовнішнім сил, таким як гроші та політичний вплив. Викладачам Фінляндії пропонується створити власні міні-лабораторії для викладання стилів, зберігаючи те, що працює, і бракуючи те, що ні. Це урок для багатьох країн: експериментальне мислення може змусити вчителів мислити нестандартно.

Але при розгляді досягнень Фінляндії також слід враховувати інші фактори. Підсумувавши відмінності між системами Фінляндії та системами в інших країнах, таких як Великобританія, можна створити список, який включає наступні пункти:

Викладання - це дуже шанована, добре оплачувана професія.

Шкільних інспекцій та оцінювання самих вчителів немає.

Шкільні дні короткі, а літня перерва - 10 тижнів.

Дітей оцінюють їхні вчителі. Єдиний загальнонаціональний іспит - це для тих, хто продовжує навчання до 18 років.

Середній розмір класу - 19 учнів.

Успіх пояснюється традиційно високою увагою до стилю викладання матеріалу та читання.

Одним із секретів незмінного успіху фінської освітньої системи є те, що стабільно високий рівень освіти однаково доступний для всіх школярів у всій країні, незалежно від географії та соціально-економічного стану родин. “Будь-який фінський учень може бути впевнений, що його школа, де б вона не була, є однією з найкращих шкіл у світі”, – заявила міністерка освіти і культури Фінляндії Лі Андерссон.

Фінські педагоги не ставлять нікого у приклад, не приділяють комусь більше уваги. Вони пояснюють це тим, що світ здебільшого складається з “середнячків” і тому всім дають час на засвоєння матеріалу, адаптуючи його під потреби і здібності кожного учня. Активне залучення учнів, осмисленість, радість від навчання та шкільна культура, що сприяє взаємодії між учнями і викладачами, – ядро фінського курикулуму.

У школах Фінляндії наразі руйнуються стіни – але це не лише фізичні бар’єри між класами. Також продовжуються поділи між предметами та віковими діапазонами, і студенти (учні) мають більше права говорити про те, що вони хочуть вивчати, ніж діти в багатьох інших країнах.

За даними архітектурного веб-сайту CityLab, країна проходить амбіційний національний редизайн своїх 4800 шкіл. Близько 57 нових шкіл розпочали будівництво у 2015 році та 44 у 2016 році. Інші реконструюються за принципами відкритого плану. Більшість шкіл залишається з більш традиційними плануваннями, але загальна амбіція полягає в постійній заміні або адаптації таких об’єктів. І вони будуть реконструйовані.

Дизайн запобігає надмірно гучному простору з “великою кількістю м’яких стільців, великих подушок, крісел-качалок, диванів, а також рухомих стін і перегородок, за якими ви можете сховатися для приватних дискусій».

Традиційні столи та стільці зникли, натомість є приміщення, де збираються різні вікові категорії, щоб поділитися своїм навчанням. У школах Фінляндії навчають

змішані курси (або класи), і з раннього віку діти більше говорять про те, з чого складатимуться їхні щотижневі уроки.

Навчання на основі явищ. Окреслимо деякі внесені зміни, зокрема перехід від предметів, що викладаються в окремих "силосах", до "мультидисциплінарного" навчання. Навчальний план освіти вимагає принаймні одного тривалого періоду так званого феноменного навчання та навчання (phenomenon-based teaching and learning – PBT/L). Під час цього студенти цілісно вивчають традиційний предмет. Вони повинні брати участь у плануванні цих періодів і повинні мати можливість оцінити, що вони з цього навчилися. Наприклад, школи можуть вибрати таку тему, як зміна клімату, і ви можете подивитися на неї з дуже різних точок зору, з дуже різних предметів, таких як математика ... Це дає дітям навички думати про такі теми, як зміна клімату, з різних перспектив"[3].

Прихильники PBL кажуть, що це допомагає озброїти студентів навичками критичного мислення, які вони потребують для процвітання сьогодні. Адже, коли справа стосується реального життя, наш мозок не розрізаний на дисципліни ... ми мислимо дуже цілісно. І коли ви думаєте про проблеми у світі - глобальні кризи, міграцію, економіку, епоху постправди - ми справді не даємо нашим дітям інструментів для боротьби з цим міжкультурним світом.

ЛІТЕРАТУРА

1. PISA оголосило результати оцінювання знань школярів
URL/<https://www.auc.org.ua/novyna/pisa-ogolosylo-rezultaty-ocinyuvannya-znan-shkolyariv> (дата звернення: 08.02.2021)
2. Вчитися і бути щасливими – про що свідчать результати PISA Фінляндії
URL/<https://nus.org.ua/articles/vchytysya-i-buty-shhaslyvymy-rezultaty-pisa-finlyandiya/>(дата звернення: 08.02.2021)
3. Is this Finnish school the perfect design?
URL/<https://www.weforum.org/agenda/2017/10/why-finland-is-tearing-down-walls-in-schools/> (дата звернення: 08.02.2021)